

Aktuellt

Dokument
& lagarLedamöter
& partierSå fungerar
riksdagenKontakt &
besökWebb-
tv[Start](#) > [Dokument & lagar](#) > [Miljöskyddslag \(1969:387\)](#)

Miljöskyddslag (1969:387)

SFS nr: 1969:387

Departement/myndighet:

Miljödepartementet

Utfärdad: 1969-05-29

Ändrad: t.o.m. SFS 1996:638

Upphävd: 1999-01-01

Författningen har upphävts genom: SFS

1998:811

Ändringsregister: [SFSR \(Regeringskansliet\)](#) >Källa: [Fulltext \(Regeringskansliet\)](#) >

Innehåll:

[Övergångsbestämmelser](#)

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag är tillämplig på

1. utsläppande av avloppsvatten, fast

Svensk författningssamling

Svensk författningssamling (SFS) innehåller gällande lagar och förordningar. Om en författning ändras ersätts den gamla texten med den nya.

ämne eller gas från mark, byggnad eller anläggning i vattendrag, sjö eller annat vattenområde,

2. användning av mark, byggnad eller anläggning på sätt som eljest kan medföra förorening av mark, av vattendrag, sjö eller annat vattenområde eller av grundvatten,

3. användning av mark, byggnad eller anläggning på sätt som kan medföra störning för omgivningen genom luftförorening, buller, skakning, ljus eller annat sådant, om störningen ej är helt tillfällig.

Lagen är icke tillämplig på sådant utsläppande av avfall som avses i lagen (1971:1154) om förbud mot dumpning av avfall i vatten eller på störning i radiomottagningsapparat. Ej heller är lagen tillämplig i fråga om joniserande strålning eller beträffande elektriska och magnetiska verkningar av en elektrisk anläggning, varom särskilda bestämmelser gäller.

Åtgärd eller användning som enligt vad nu sagts omfattas av lagen kallas miljöfarlig verksamhet. *Lag (1987:397).*

2 § Utöver bestämmelserna i denna lag gäller om miljöfarlig verksamhet vad som föreskrivs i hälsoskydds-, byggnads- och naturvårdslagstiftning eller i annan

lagstiftning. I fråga om viss miljöfarlig verksamhet gäller särskilda bestämmelser enligt lagen (1971:850) med anledning av gränsöversöverskommelsen d. 16 sept. 1971 mellan Sverige och Finland.

Har regeringen enligt 4 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m. prövat frågan om tillstånd till en viss anläggning eller åtgärd eller enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar prövat frågan om framdragande eller begagnande av sådan ledning, är beslutet bindande vid prövning enligt denna lag.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer äger meddela särskilda bestämmelser till förebyggande av vattenförorening genom fast avfall. *Lag (1987:141).*

3 § Med avloppsvatten avses i denna lag

1. spillvatten eller annan flytande orenlighet,
2. vatten som använts för kylning vid driften av fabrik eller annan inrättning,
3. vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom en detaljplan som ej sker för viss eller vissa fastigheters räkning,
4. vatten som avleds för avvattning av begravningsplats. *Lag (1987:141).*

Tillåtlighetsregler

4 § För miljöfarlig verksamhet skall väljas sådan plats att ändamålet kan vinnas med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad.

4 a § Tillstånd enligt denna lag får inte meddelas i strid mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Vid prövning av miljöfarlig verksamhet skall lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m. tillämpas. *Lag (1987:141).*

5 § Den som utövar eller ämnar utöva miljöfarlig verksamhet skall vidtaga de skyddsåtgärder, tåla den begränsning av verksamheten och iakttaga de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa olägenhet. Skyldigheten att avhjälpa olägenheter kvarstår även efter det att verksamheten har upphört.

Omfattningen av åligganden enligt första stycket bedöms med utgångspunkt i vad som är tekniskt möjligt vid verksamhet av

det slag som är i fråga och med beaktande av såväl allmänna som enskilda intressen.

Vid avvägningen mellan olika intressen skall särskild hänsyn tagas till å ena sidan beskaftenheten av område som kan bli utsatt för störning och betydelsen av störningens verkningar, å andra sidan nyttan av verksamheten samt kostnaden för skyddsåtgärd och den ekonomiska verkan i övrigt av försiktighetsmått som kommer i fråga.

Lag (1995:825).

5 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i fråga om miljöfarlig verksamhet meddela föreskrifter om sådana försiktighetsmått som inte får åsidosättas på grund av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Om det behövs, får regeringen meddela föreskrifter om sådana försiktighetsmått som går utöver vad som följer av medlemskapet.

Lag (1995:825).

6 § Kan miljöfarlig verksamhet befaras föranleda olägenhet av väsentlig betydelse, även om försiktighetsmått som avses i 5 § iakttages, får verksamheten utövas endast om särskilda skäl föreligger.

Innebär den befarade olägenheten att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller att betydande förlust från naturvårdssynpunkt uppkommer eller att liknande allmänt intresse skadas avsevärt, får verksamheten ej utövas. Regeringen kan dock lämna tillstånd enligt denna lag, om verksamheten är av synnerlig betydelse för näringslivet eller för orten eller eljest från allmän synpunkt.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller ej anläggning eller åtgärd, vars tillåtlighet har prövats enligt 4 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m., eller rörledning, vars framdragande eller begagnande prövats enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar.

Första stycket eller andra stycket första meningen hindrar ej att sådan flygplats, väg eller järnväg, vars anläggande prövas i särskild ordning, används för avsett ändamål. *Lag (1987:141).*

7 § Avloppsvatten av följande slag får icke utsläppas i vattendrag, sjö eller annat vattenområde om det ej är uppenbart att det kan ske utan olägenhet, nämligen

1. avloppsvatten som kommer från vattenklosett eller härrör från

tätbebyggelse och som ej undergått längre gående rening än slamavskiljning,

2. pressaft från siloanläggning,
3. urin från djurstall,
4. vassle,
5. ytbehandlingsbad i metallindustri eller koncentrerat skölvatten från sådant bad.

Regeringen kan föreskriva att vad som sägs i första stycket skall gälla även avloppsvatten av visst annat slag. *Lag (1975:461).*

8 § Är det av särskild betydelse från naturvårdssynpunkt eller eljest med hänsyn till allmänt intresse, kan regeringen med avseende på viss del av landet förbjuda allt utsläppande av avloppsvatten, fast ämne eller gas från mark, byggnad eller anläggning i vattendrag, sjö eller annat vattenområde eller så att mark eller grundvatten kan förorenas, om det kan ske utan oskäligt intrång för innehavare av fabrik eller inrättning som anlagts innan beslutet meddelats eller för kommun eller annan som dessförinnan börjat avleda avloppsvatten. *Lag (1987:397).*

8 a § Om det från allmän synpunkt är särskilt angeläget att skydda ett mark- eller vattenområde som är utsatt för miljöfarlig verksamhet, får regeringen förklara

området och dess närmaste omgivningar som miljöskyddsområde.

För ett sådant område skall regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, länsstyrelsen ge närmare föreskrifter om skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått i övrigt för verksamheter inom området. Sådana föreskrifter innebär inte ändring i tidigare meddelade tillståndsbeslut.

Länsstyrelsen får i särskilda fall medge undantag från föreskrifter som har meddelats med stöd av andra stycket. *Lag (1988:924).*

Tillståndsprovning

9 § Koncessionsnämnden för miljöskydd kan på ansökan av den som utövar eller ämnar utöva miljöfarlig verksamhet lämna tillstånd till verksamheten efter provning enligt denna lag.

Skall regeringen enligt 4 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m. pröva frågan om tillstånd till en anläggning eller åtgärd eller pröva frågan om framdragandet eller begagnandet av rörledning enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar, får frågan

om tillstånd enligt denna lag inte avgöras, innan sådan prövning har skett.

Lag (1987:141).

10 § Regeringen får meddela föreskrifter om att

1. vissa slag av fabriker eller andra inrättningar inte får anläggas,
2. avloppsvatten av viss mängd, art eller sammansättning inte får släppas ut,
3. fast avfall eller annat fast ämne inte får släppas ut eller läggas upp så att mark, vattendrag, sjö eller annat vattenområde eller grundvatten kan förorenas,
4. vissa slag av inrättningar eller deras användning inte får ändras på ett sätt som kan medföra ökad eller ny olägenhet eller som i annat avseende är av betydelse från störningssynpunkt utan att koncessionsnämnden har lämnat tillstånd enligt denna lag eller anmälan har gjorts hos den myndighet som regeringen bestämmer. *Lag (1987:397).*

11 § Koncessionsnämnden består av ordförande och tre andra ledamöter. Vid förberedande åtgärd, vid prövning av fråga om avvisning av ansökan eller avskrivning av ärendet samt vid handläggning av överklagande av nämndens beslut kan nämnden bestå av ordföranden ensam.

Ordföranden skall vara lagfaren och erfaren i domarvärv. En ledamot skall ha sakkunskap och erfarenhet i tekniska frågor. En ledamot skall ha erfarenhet av frågor som faller inom verksamhetsområdet för statens naturvårdsverk. Den fjärde ledamoten skall ha erfarenhet av industriell verksamhet. Om ärendet enligt ordförandens bedömning i huvudsak avser kommunala förhållanden, skall som fjärde ledamot i stället ingå person med erfarenhet av kommunal verksamhet.

Regeringen förordnar ordförande, övriga ledamöter och, i den utsträckning det behövs, ersättare för dem. Bestämmelserna om ledamot gäller även ersättare.

Regeringen kan föreskriva att i koncessionsnämnden skall finnas flera avdelningar. Bestämmelserna om koncessionsnämnd gäller i tillämpliga delar avdelning. *Lag (1986:1157)*.

12 § Bestämmelserna i 4 kap. rättegångsbalken om jäv mot domare gäller också ledamöterna i koncessionsnämnden. En ledamot är dock inte jävig på den grunden att han i vattenmål har tagit

befattning med ärende om samma miljöfarliga verksamhet som är under prövning hos koncessionsnämnden.

Lag (1988:924).

12 a § Den som avser att utöva sådan miljöfarlig verksamhet för vilken krävs tillstånd enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag skall, innan ansökan görs om tillstånd, i skälig omfattning och på lämpligt sätt samråda med de statliga och kommunala myndigheter, organisationer och enskilda som kan ha ett intresse i saken. *Lag (1981:420).*

13 § Ansökan om tillstånd skall vara skriftlig. Den skall innehålla

1. de uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att bedöma den miljöfarliga verksamhetens beskaffenhet och omfattning,
2. en miljökonsekvensbeskrivning som möjliggör en samlad bedömning av en planerad anläggnings, verksamhets eller åtgärds inverkan på miljön, hälsan och hushållningen med naturresurser,
3. förslag till de skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått som behövs för att förebygga eller avhjälpa olägenheter från verksamheten och förslag till hur kontroll av verksamheten bör ske,

4. en redogörelse för det samråd som har ägt rum enligt 12 a § och vad som därvid har kommit fram.

Ansökningen skall inges i det antal exemplar som koncessionsnämnden anser behövt.

Uppfyller ansökningen inte vad som föreskrivs i första stycket eller har den inte givits in i tillräckligt antal exemplar, skall koncessionsnämnden förelägga sökanden att avhjälpa bristen inom viss tid. I föreläggandet får vite sättas ut. Efterkommer sökanden inte ett föreläggande, får nämnden besluta att bristen skall avhjälpas på sökandens bekostnad eller, om bristen är så väsentlig att ansökningen inte kan ligga till grund för prövning av ärendet, avvisa ansökningen.

Har erforderligt samråd enligt 12 a § inte ägt rum, får koncessionsnämnden vid vite förelägga sökanden att vidta de åtgärder som behövs. *Lag (1991:648)*.

13 a § */-k/Tillståndshavaren är vid prövning av frågor som avses i 23--25 och 27 §§ skyldig att ge in den utredning om verksamheten och övriga förhållanden som behövs för prövningen. *Lag (1991:648)*.

14 § Koncessionsnämnden skall sörja för fullständig utredning av ärende som kommer under nämndens prövning.

Nämnden skall

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt bereda dem som kan beröras av den miljöfarliga verksamheten tillfälle att yttra sig,

2. samråda med de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i frågan,

3. hålla sammanträde med dem som saken angår och besiktning på platsen, om det ej är uppenbart onödigt,

4. lämna den som gjort ansökan eller framställt erinran underrättelse om det som tillförts ärendet genom annan än honom själv och bereda honom tillfälle att yttra sig däröver, om inte annat följer av 17 § förvaltningslagen (1986:223).

Nämnden kan uppdraga åt en eller flera av ledamöterna att hålla sammanträde eller besiktning enligt andra stycket 3.

Nämnden kan uppdraga åt sakkunnig att verkställa särskild utredning.

Kostnad för kungörelse och för utredning enligt fjärde stycket betalas av den som utövar eller ämnar utöva den miljöfarliga

verksamheten.

Nämnden fastställer på yrkande ersättning för utredningen.

Skall koncessionsnämnden avge yttrande till regeringen i ärende enligt 4 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m., tillämpas bestämmelserna i första-femte styckena.

I ett ärende enligt 23--25 och 27 §§ får koncessionsnämnden vid vite förelägga tillståndshavaren att ge in den utredning som behövs för prövningen. *Lag (1991:648).*

15 § Om det framkommer skiljaktiga meningar vid en överläggning tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål. Särskild omröstning skall ske beträffande frågor om tillämpligheten av denna lag, förberedande åtgärder och underställning enligt 16 § eller 48 b § tredje stycket. *Lag (1988:924).*

16 § Finner koncessionsnämnden vid prövning av ansökan om tillstånd enligt denna lag att hinder mot tillstånd möter enligt 6 § andra stycket första punkten men att det föreligger sådana omständigheter som anges i samma stycke andra punkten, skall nämnden med eget yttrande underställa frågan regeringens avgörande.

Lag (1975:461).

17 § Regeringen får föreskriva att frågor om tillstånd beträffande vissa slag av ärenden skall prövas av länsstyrelsen. I fråga om ärenden som sålunda prövas av länsstyrelsen gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i denna lag om ärenden som prövas av koncessionsnämnden. Vad som sägs i 14 § andra stycket 3 skall dock tillämpas endast om det behövs för utredningen i ärendet. *Lag (1981:420).*

Tillståndsbeslut

18 § I ett tillståndsbeslut skall noggrant anges den miljöfarliga verksamhet som tillståndet avser och de villkor som skall gälla. Om särskilda skäl föreligger, får tillstånd lämnas för begränsad tid.

I beslutet skall fastställas en viss tid, högst tio år, inom vilken den med tillståndet avsedda verksamheten skall ha satts i gång. *Lag (1981:420).*

19 § Lämnar regeringen tillstånd i fall som avses i 6 § andra stycket, kan regeringen meddela särskilda villkor för att tillgodose allmänna ändamål i bygden. *Lag (1975:461).*

20 § Om regeringen lämnar tillstånd, kan

regeringen uppdraga åt koncessionsnämnden eller länsstyrelsen att fastställa närmare villkor för tillståndet.

Om koncessionsnämnden lämnar tillstånd, får nämnden överlåta åt en myndighet, som utövar tillsyn enligt denna lag, att fastställa villkor av mindre betydelse. *Lag (1988:924).*

21 § Om det när tillstånd till miljöfarlig verksamhet lämnas ej tillräckligt säkert kan bedömas vilka villkor som bör gälla i visst avseende, får avgörandet i denna del uppskjutas till dess erfarenhet av verksamheten vunnits.

I samband med uppskov enligt första stycket skall provisoriska föreskrifter om skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått meddelas, om det är nödvändigt för att motverka olägenhet. Uppskjuten fråga skall avgöras så snart det kan ske.

21 a § I ärenden om tillstånd till miljöfarlig verksamhet får tillståndsmyndigheten på ansökan besluta att vissa arbeten får påbörjas utan hinder av att tillståndsfrågan inte har blivit slutligt avgjord.

Ett sådant beslut (igångsättningsmedgivande) får meddelas

endast om särskilda skäl föreligger och det är uppenbart att tillstånd kommer att lämnas.

I igångsättningsmedgivanden skall noggrant anges de villkor som skall gälla i avvaktan på den slutliga prövningen.

I fråga om ansökningar om igångsättningsmedgivande gäller 13 § i tillämpliga delar. En sådan ansökan handläggs i samma ordning som en ansökan om tillstånd. Sammanträde eller besiktning behöver dock inte äga rum. Har regeringen lämnat tillstånd till verksamheten enligt 4 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m. eller enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar får igångsättningsmedgivande lämnas utan hinder av att 14 § andra stycket 1 och 2 inte har iakttagits, om särskilda skäl talar för det. *Lag (1987:141)*.

22 § Den som fått tillstånd enligt denna lag till miljöfarlig verksamhet kan inte på grund av bestämmelse i lagen eller i hälsoskyddslagen (1982:1080) eller i renhållningslagen (1979:596) åläggas att upphöra med verksamheten eller att med avseende på denna vidta försiktighetsmått utöver vad som anges i tillståndsbeslutet,

om inte annat följer av 23-- 25 §§, 29 § andra stycket eller 40 § andra stycket eller av sådana föreskrifter som meddelats med stöd av 5 a § första stycket.

23 § Koncessionsnämnden får förbjuda fortsatt miljöfarlig verksamhet som omfattas av tillstånd enligt denna lag

1. om den som har sökt tillståndet har vilselett tillståndsmyndigheten genom att lämna oriktiga uppgifter av betydelse för tillståndet,

2. för verksamheten gällande villkor eller med stöd av 5 a § första stycket meddelade föreskrifter har åsidosatts i betydande mån,

3. om det genom verksamheten uppkommit någon olägenhet av väsentlig betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts.

När förbud meddelas enligt första stycket, får tillståndet återkallas helt eller delvis. *Lag (1995:1417).*

24 § Koncessionsnämnden får, efter vad som är skäligt, ändra eller upphäva gällande villkor för en miljöfarlig verksamhet eller meddela nya villkor för den

1. när - från det att tillståndsbeslutet vann laga kraft - förflutit tio år eller den kortare tid som, på grund av vad som följer av

Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer,

2. om den som har sökt tillståndet har vilselett tillståndsmyndigheten genom att lämna oriktiga uppgifter av betydelse för tillståndet och ett förbud framstår som en alltför ingripande åtgärd,

3. när för verksamheten gällande villkor eller med stöd av 5 a § första stycket meddelade föreskrifter har åsidosatts på ett sätt som varit av mer än ringa betydelse,

4. om det genom verksamheten uppkommit någon olägenhet som inte förutsågs när verksamheten tilläts och ett förbud framstår som en alltför ingripande åtgärd,

5. om förhållandena i omgivningen har ändrats väsentligt,

6. om en från miljösynpunkt väsentlig förbättring kan uppnås med användning av någon ny process- eller reningsteknik,

7. om användandet av någon ny teknik för mätning eller uppskattning av förorening eller annan störning skulle medföra väsentligt bättre förutsättningar för att kontrollera verksamheten.

I fall som avses i första stycket 4 får Koncessionsnämnden också besluta om andra åtgärder som behövs för att

förebygga eller minska olägenheten för framtiden. *Lag (1995:1417)*.

25 § Ett tillstånd att släppa ut avloppsvatten i ett visst vattenområde får, om det finns särskilda skäl, omprövas av koncessionsnämnden när tio år förflutit från det att tillståndsbeslutet vann laga kraft. *Lag (1988:924)*.

26 § Frågor som avses i 23--25 § prövas efter framställning av statens naturvårdsverk. Skall frågan prövas av länsstyrelsen, får den tas upp av länsstyrelsen utan någon särskild framställning. *Lag (1988:924)*.

27 § Efter ansökan av tillståndshavaren kan Koncessionsnämnden upphäva, ändra eller meddela nya villkor i tillståndsbeslut. Villkor får dock upphävas eller mildras endast om det är uppenbart att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet meddelades. *Lag (1992:604)*.

28 § Har regeringen fastställt villkor för ett tillstånd, får koncessionsnämnden vid tillämpningen av 24 § första stycket 1 eller 4--7, 25 §, 27 § eller 29 § andra stycket inte avvika väsentligt från villkoret utan att

regeringen har medgivit det. *Lag (1988:924).*

29 § Ett tillstånd förfaller, om den med tillståndet avsedda verksamheten inte har satts i gång inom den tid som har föreskrivits med stöd av 18 § andra stycket.

Visas giltigt skäl för dröjsmålet eller skulle synnerligt men uppstå genom att tillståndet förfaller, får koncessionsnämnden förlänga tiden med högst tio år, om ansökan därom görs innan den föreskrivna tiden går ut. Nämnden får därvid föreskriva nya eller strängare villkor för verksamheten efter vad som är skäligt. *Lag (1981:420).*

29 a § Koncessionsnämndens beslut om villkor eller åtgärder enligt 24 §, 25 § eller 27 § eller 29 § andra stycket andra meningen har samma verkan som ett tillståndsbeslut.

När koncessionsnämnden prövar frågor som avses i 24 § första stycket 1 eller 25 § får nämnden i den mån det föranleds av prövningen ompröva beslutet varigenom villkor har ändrats, upphävts eller tillkommit enligt 24 § första stycket 2--7 eller 27 §, även om tio år inte har förflutit från det att beslutet vann laga kraft. *Lag (1988:924).*

30--33 §§ har upphävts genom *lag* (1986:227).

Enskilt anspråk m. m.

34 § Den som vill framställa enskilt anspråk enligt denna lag på grund av miljöfarlig verksamhet skall väcka talan vid den fastighetsdomstol inom vars område den miljöfarliga verksamheten i huvudsak utövas eller skall utövas. *Lag* (1986:227).

35 § har upphävts genom *lag* (1986:227).

36 § Väcker någon talan vid fastighetsdomstol om förbud mot miljöfarlig verksamhet eller om åläggande för den som utövar eller ämnar utöva sådan verksamhet att vidtaga försiktighetsmått och är fråga om tillstånd till verksamheten enligt denna lag under prövning eller kommer den under prövning innan fastighetsdomstolen avgjort målet, skall domstolen förklara målet vilande till dess frågan avgjorts.

37 § Ogillas talan som avses i 36 § på den grund att svaranden efter talans väckande sökt och erhållit tillstånd enligt denna lag, skall domstolen efter omständigheterna förordna att vardera parten skall själv bära sin rättegångskostnad eller att full eller

jämkad ersättning skall tilläggas endera.

Lag (1986:227).

Tillsyn

38 § Statens naturvårdsverk, länsstyrelserna samt den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet utövar tillsynen över miljöfarlig verksamhet.

Naturvårdsverket har den centrala tillsynen, samordnar tillsynsverksamheten och lämnar vid behov bistånd i denna verksamhet.

Länsstyrelsen utövar tillsyn över sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd enligt 10 § eller som utövas av Försvarsmakten, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt. Den lokala tillsynen över övrig miljöfarlig verksamhet utövas av den eller de kommunala nämnder som avses i första stycket.

Tillsynsmyndigheterna skall samarbeta med varandra samt med sådana statliga och kommunala organ som har att utöva tillsyn i särskilda hänseenden eller som på annat sätt fullgör uppgifter av betydelse för tillsynsverksamheten. Det åligger tillsynsmyndigheterna att verka för att

överträdelser av denna lag beivras.

Lag (1993:1603).

38 a § Den som utövar verksamhet som kan befaras vara miljöfarlig är skyldig att utöva kontroll av verksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om kontrollen. *Lag (1988:924).*

38 b § Om en miljöfarlig verksamhet är av sådant slag att den är tillståndspliktig enligt denna lag, skall den som utövar verksamheten varje år avge en särskild miljörapport till länsstyrelsen eller till en kommunal nämnd som avses i 38 §.

I miljörapporten skall de åtgärder redovisas som vidtagits för att uppfylla villkoren i ett tillståndsbeslut och resultatet av dessa åtgärder. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att en miljörapport skall innehålla en redovisning av anläggningens miljöpåverkan även i annat avseende än vad som omfattas av villkor i ett tillståndsbeslut.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om hur uppgifterna i

en miljörapport skall redovisas.

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som är skyldig att avge en miljörapport och som underlåtit att avge en sådan rapport att fullgöra sin skyldighet. I beslut om föreläggande får tillsynsmyndigheten sätta ut vite. *Lag (1992:604).*

39 § Finner en tillsynsmyndighet att olägenhet uppkommer eller kan uppkomma genom miljöfarlig verksamhet, får myndigheten meddela råd om lämpliga åtgärder för att motverka olägenheten. *Lag (1981:420).*

39 a § En tillsynsmyndighet skall, om det behövs, med stöd av 43 § andra stycket meddela föreläggande om undersökning och kontroll av miljöfarlig verksamhet och dess verkningar enligt ett särskilt kontrollprogram.
Lag (1987:397).

39 b § En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att uppgift som kommunen har enligt denna lag skall ombesörjas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att avgöra ärenden.

Kommunen får också efter

överenskommelse med en annan kommun uppdra åt en anställd i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24-27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut. *Lag (1996:638).*

40 § Om tillstånd inte har givits enligt denna lag, får en tillsynsmyndighet meddela ett föreläggande om sådana försiktighetsmått eller förbud som behövs för att lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den skall efterlevas.

Tillståndsbeslut enligt denna lag hindrar inte en tillsynsmyndighet från att meddela sådana brådskande föreskrifter som är nödvändiga till följd av särskilda omständigheter.

Om en tillståndshavare åsidosätter villkor som angivits i tillståndsbeslutet, får en tillsynsmyndighet förelägga honom att vidta rättelse.

I beslut om föreläggande enligt denna paragraf får en tillsynsmyndighet sätta ut vite. *Lag (1988:924).*

41 § Har tillstånd enligt denna lag icke meddelats, äger koncessionsnämnden på hemställan av statens naturvårdsverk besluta om förbud mot miljöfarlig verksamhet, som ej är tillåtlig enligt denna lag, eller meddela föreskrift om försiktighetsmått. Vid prövningen äger 14 och 16 §§ motsvarande tillämpning.

41 a § Om någon underlåter att iaktta vad som har angivits i ett föreläggande enligt 40 § första stycket eller åsidosätter villkor som har angivits i ett tillståndsbeslut eller bryter mot förbud eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 40 § andra stycket eller 41 §, får en tillsynsmyndighet förordna om rättelse på hans bekostnad.

Finns förutsättningar att meddela ett föreläggande enligt 40 § första stycket, får ett sådant förordnande ges utan att föreläggande har meddelats, om en tillsynsmyndighet med hänsyn till risken för allvarliga skador eller av andra särskilda skäl finner att rättelse bör ske utan dröjsmål. *Lag (1987:397).*

42 § För att utöva tillsyn enligt denna lag har tillsynsmyndighet rätt att vinna tillträde till fabrik eller annan anläggning vare sig den är i bruk eller ej, samt att företaga undersökning inom anläggningen eller område som hör till denna.

Behövs undersökning på annan plats, har myndigheten rätt att vinna tillträde dit för att utföra undersökningen. Detta gäller dock ej hus, tomt eller trädgård.

Första och andra styckena gäller även den som skall utföra undersökning som avses i 43 § andra stycket andra punkten. *Lag (1973:927)*.

43 § Om verksamheten vid en anläggning kan befaras vara miljöfarlig, är innehavaren skyldig att på begäran lämna en tillsynsmyndighet behövliga upplysningar om anläggningen. En tillsynsmyndighet får förelägga innehavaren att lämna sådana upplysningar.

Tillsynsmyndighet får förelägga den som utövar verksamhet som kan befaras vara miljöfarlig eller den som annars är skyldig att avhjälpa olägenhet från sådan verksamhet att utföra för tillsynens fullgörande behövliga undersökningar av verksamheten och dess verkningar.

Tillsynsmyndighet kan i stället, om det finnes lämpligare, föreskriva att sådan undersökning skall utföras av annan än den som utövar verksamheten och utse någon att göra undersökningen.

Det åligger den som utövar verksamheten att ersätta kostnad för undersökning som avses i andra stycket andra meningen med belopp som tillsynsmyndigheten fastställer.

I beslut om föreläggande enligt första och andra styckena får en tillsynsmyndighet sätta ut vite. *Lag (1988:924)*.

43 a § Bestämmelserna i 38--40, 41 a, 42 och 43 §§ gäller också i fråga om sådan verksamhet som omfattas av föreskrifter enligt 5 a § och 8 a § andra stycket. *Lag (1995:825)*.

44 § Den som har deltagit i tillsyn enligt denna lag eller har utfört sådan undersökning som anges i 43 § andra stycket andra meningen får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han därvid har erfarit om affärs- eller driftförhållanden eller förhållanden av betydelse för landets försvar.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100). *Lag (1988:924)*.

44 a § Efter åtagande av en kommun får länsstyrelsen överlåta åt en sådan nämnd som avses i 38 § att utöva sådan tillsyn som annars ankommer på länsstyrelsen. Detta

gäller inte verksamhet som utövas av Försvarsmakten, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt.

Har en kommun gjort framställning om överlåtelse av tillsynen enligt första stycket och finner länsstyrelsen att överlåtelse inte bör ske i enlighet med framställningen, skall länsstyrelsen, om kommunen begär det, med eget yttrande överlämna ärendet till regeringens avgörande. *Lag (1993:1603)*.

Ansvar, handräckning och besvär m. m.

45 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot förbud som har meddelats med stöd av 8, 23 eller 41 § eller åsidosätter sådana bestämmelser som har meddelats med stöd av 2 § tredje stycket,
2. underlåter att iakttaga föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 10 §,
3. åsidosätter beslut, villkor eller andra föreskrifter som meddelats med stöd av 5 a §, 8 a § andra stycket, 18 § första stycket, 19--21 §§, 21 a § andra stycket, 24 §, 25 §, 27 §, 29 § andra stycket, 38 a §, 38 b § andra stycket eller 41 §,
4. underlåter att iaktta föreläggande som har meddelats med stöd av 43 § första stycket eller andra stycket första meningen,
5. i ansökan eller annan handling som

avges enligt denna lag eller enligt föreskrift som har meddelats med stöd av lagen lämnar vederbörande myndighet oriktiga uppgifter rörande ett förhållande av betydelse för prövning av en fråga om tillstånd eller för tillsynen, döms, om gärningen inte är ringa, till böter eller fängelse i högst två år. Har brottet begåtts med uppsåt och avsett förpliktelse av väsentlig betydelse från miljösynpunkt, döms till fängelse i högst två år.

Om ett vitesföreläggande har överträtts, döms inte till ansvar enligt första stycket för gärning som omfattas av föreläggandet.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken. *Lag (1995:825).*

46 § har upphävts genom *lag (1975:727).*

47 § Har någon begått en gärning som avses i 45 § första stycket 1--3, får krono fogdemyndigheten meddela särskild handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Berörs allmänna intressen, får ansökan om handräckning göras av statens

naturvårdsverk eller annan myndighet som ärendet angår.

Efterkoms inte ett föreläggande enligt 40 § första eller andra stycket, skall kronofogdemyndigheten på anmodan av tillsynsmyndigheten ombesörja att åtgärd vidtas.

Det åligger polismyndighet att lämna den handräckning som behövs för utövande av tillsyn enligt denna lag. *Lag (1991:863)*.

48 § Om inte något annat framgår av andra femte styckena, får beslut i särskilda fall enligt denna lag eller enligt föreskrift som beslutats med stöd av lagen överklagas

1. hos länsstyrelsen, om beslutet har meddelats av en sådan nämnd som avses i 38 §,

2. hos koncessionsnämnden, om beslutet har meddelats av Statens naturvårdsverk eller länsstyrelsen,

3. hos regeringen, om beslutet har meddelats av Koncessionsnämnden.

Koncessionsnämndens beslut i ett dit överklagat ärende får inte överklagas.

Länsstyrelsens beslut i frågor som avses i 8 a § andra och tredje styckena får överklagas

hos regeringen.

Beslut i fråga om ersättning för kostnader enligt 14 § femte stycket andra meningen eller 43 § tredje stycket eller beslut i fråga om förbud vid vite enligt 51 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Särskilda bestämmelser om överklagande av beslut i frågor om miljöskyddsavgift finns i 59--62 §§. *Lag (1995:1690)*.

48 a § Statens naturvårdsverk får överklaga beslut som har meddelats i frågor om tillstånd och i frågor som avses i 8 a § andra eller tredje stycket, 40 §, 41 § eller 43 § andra stycket.

Rätt att överklaga beslut som har meddelats i frågor om tillstånd och i frågor som avses i 8 a § andra eller tredje styckena har också kommuner och sådana lokala arbetstagarorganisationer som organiserar arbetstagare i den verksamhet som avses med beslutet. *Lag (1988:924)*.

48 b § Koncessionsnämnden skall i ett överklagat ärende

1. hålla sammanträde eller besiktning, om det behövs för utredningen i ärendet,

2. ge de statliga och kommunala myndigheter som har ett väsentligt intresse att bevaka i frågan tillfälle att yttra sig.

På nämndens handläggning i övrigt av överklagade ärenden tillämpas också 11 och 12 §§, 14 § tredje--femte styckena och 15 §. Till sammanträde eller besiktning skall nämnden kalla klaganden och andra parter samt de statliga och kommunala myndigheter som har ett väsentligt intresse att bevaka i frågan.

Koncessionsnämnden skall med eget yttrande överlämna ett överklagat ärende till regeringens prövning, om omständigheterna är sådana som anges i 6 § andra stycket, om ärendet på annat sätt rör en fråga av särskild vikt eller om statens naturvårdsverk begär det. *Lag (1988:924).*

49 § Beslut i frågor om tillstånd enligt denna lag, beslut i frågor som avses i 41 § eller 43 § andra stycket och beslut enligt 14 § femte stycket andra meningen eller 43 § tredje stycket blir gällande när beslutet har vunnit laga kraft. I beslutet får förordnas att det skall gälla med omedelbar verkan.

Igångsättningsmedgivanden och beslut i frågor som avses i 40 § gäller med omedelbar verkan, om vederbörande

myndighet inte förordnar annat i beslutet.
Lag (1981:420).

50 § Har en tillsynsmyndighet med stöd av 40 § första stycket förbjudit miljöfarlig verksamhet eller ålagt den som utövar eller ämnar utöva sådan verksamhet att vidta försiktighetsmått och begär han tillstånd till verksamheten enligt denna lag, kan koncessionsnämnden, om sökanden ställer säkerhet för kostnad och skada, bestämma att tillsynsmyndighetens beslut inte får verkställas förrän tillståndsfrågan har avgjorts eller koncessionsnämnden föreskriver något annat.

Vad som sägs i första stycket skall gälla också sådana beslut om ingripanden mot miljöfarlig verksamhet som en sådan nämnd som avses i 38 § meddelar med stöd av hälsoskyddslagen (1982:1080). *Lag (1991:1698).*

51 § Vill någon för att utreda verkningarna av miljöfarlig verksamhet som han utövar eller ämnar utöva företaga mätning eller annat undersökningsarbete på fast egendom som annan äger eller innehar, kan länsstyrelsen, om skäl föreligger, föreskriva att tillträde till egendomen skall lämnas under viss tid. Behöver mätapparat eller liknande instrument utsättas kan

länsstyrelsen även föreskriva förbud vid vite att rubba eller skada instrumentet.

Föreskrift som avses i första stycket kan meddelas även på ansökan av den som skall utföra undersökning som avses i 43 § andra stycket andra punkten.

Undersökningsarbetet skall utföras så att minsta skada och intrång vållas. För skada och intrång skall ersättning lämnas av den som utövar eller ämnar utöva den miljöfarliga verksamheten. Talan om ersättning väckes vid fastighetsdomstol som anges i 34 §. *Lag (1986:227)*.

Miljöskyddsavgift

52 § En särskild avgift (miljöskyddsavgift) skall betalas, om en överträdelse som avses i 45 § första stycket 1--3 har skett och överträdelsen har medfört ekonomiska fördelar för den som utövar den miljöfarliga verksamheten. I ringa fall skall ingen avgift betalas.

Miljöskyddsavgiften tillfaller staten. *Lag (1988:924)*.

53 § Miljöskyddsavgiften skall påföras den fysiska eller juridiska person som utövade den verksamhet i vilken överträdelsen

skedde.

Lag (1981:420).

54 § Miljöskyddsavgiften skall bestämmas till ett belopp som svarar mot de ekonomiska fördelarna av överträdelsen.

Kan full bevisning om storleken av de ekonomiska fördelarna inte alls eller endast med svårighet läggas fram, uppskattas fördelarna till ett skäligt belopp. *Lag (1981:420).*

55 § Miljöskyddsavgiften får sättas under vad som följer av 54 § eller efterges, om särskilda omständigheter föreligger. *Lag (1981:420).*

56 § Frågor om miljöskyddsavgift prövas av koncessionsnämnden på talan av statens naturvårdsverk. Talan väcks genom ansökan. Om koncessionsnämnden gäller vid prövningen bestämmelserna i 11 och 15 §§.

Dock skall vid en omröstning där lika röstetal uppkommer den lindrigaste meningen gälla.

Miljöskyddsavgift får ej påföras, om ansökningen inte har delgivits den som anspråket riktas mot inom tio år från det de i 52 § angivna förutsättningarna för

påförandet inträtt. *Lag (1981:420).*

57 § Till säkerställande av anspråk på miljöskyddsavgift får koncessionsnämnden på yrkande av statens naturvårdsverk förordna om kvarstad. Därvid gäller i tillämpliga delar vad i 15 kap. rättegångsbalken är föreskrivet om kvarstad för fordran. *Lag (1981:420).*

58 § Om förfarandet vid koncessionsnämndens prövning av frågor om miljöskyddsavgift gäller utöver föreskrifterna i 56 och 57 §§ denna lag vad som föreskrivs i 3--6 §§, 8--26 §§, 29 §, 30 §, 31 § första stycket, 32 §, 38 §, 39 § och 41--53 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291). Därvid skall vad som sägs om rätten och länsrätt gälla koncessionsnämnden.

Koncessionsnämndens beslut om miljöskyddsavgift eller om kvarstad till säkerställande av anspråk på sådan avgift verkställs som domstols dom eller beslut. *Lag (1988:924).*

59 § Koncessionsnämndens beslut i mål om miljöskyddsavgift överklagas hos Svea hovrätt. Målet prövas av hovrätten i dess sammansättning som vattenöverdomstol. I fråga om sådan talan gäller följande.

Ett slutligt beslut av Koncessionsnämnden får överklagas.

Ett beslut av nämnden får överklagas särskilt, om beslutet innebär att nämnden

1. ogillat invändning om jäv mot en ledamot i nämnden eller invändning om att hinder föreligger för talans prövning,

2. avvisat ett ombud eller ett biträde,

3. förelagt någon att medverka på annat sätt än genom inställelse inför nämnden och underlåtenhet att iaktta föreläggandet kan medföra en särskild påföljd för honom,

4. utdömt vite eller annan påföljd för underlåtenhet att iaktta föreläggande eller ådömt straff för en förseelse i förfarandet eller ålagt ett vittne eller en sakkunnig att ersätta kostnad som har vållats genom försummelse eller tredska,

5. förordnat angående undersökning av egendom eller annan liknande åtgärd,

6. förordnat angående ersättning för någons medverkan i målet eller

7. utan samband med avgörande av saken utlåtit sig om kvarstad eller ersättning till en part eller skyldighet för en part att utge ersättning.

Andra beslut får överklagas endast i samband med överklagande av ett beslut som innebär avgörande av saken. *Lag (1994:1040).*

60 § Den som vill överklaga skall göra detta skriftligen.

Skrivelsen skall ges in till nämnden inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

I övrigt tillämpas vid överklagande av ett beslut som innebär att saken avgörs bestämmelserna i rättegångsbalken om överklagande av tingsrätts domar i tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten. Vid överklagande av annat beslut tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om överklagande av tingsrätts beslut.

I fråga om rättegångskostnaderna tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om allmänt åtal. Beträffande Naturvårdsverket gäller i stället för bestämmelserna i rättegångsbalken om föreläggande för part och parts utemålo i tvistemål det som är föreskrivet för åklagare. *Lag (1994:1040)*.

61 § har upphävts genom *lag (1994:1040)*.

62 § Beslut av naturvårdsverket i frågor som gäller miljöskyddsavgiften får inte överklagas. *Lag (1981:420)*.

63 § En påförd miljöskyddsavgift bortfaller

i den mån verkställighet inte har skett inom tio år från det att beslutet vann laga kraft.

Lag (1981:420).

Miljöskyddet i totalförsvaret

64 § Regeringen får, i den utsträckning det på grund av rådande särskilda förhållanden är nödvändigt för att stärka försvarsberedskapen, meddela föreskrifter för totalförsvaret som avviker från denna lag.

Lag (1987:397).

Miljöskadeförsäkring

65 § För ersättning i vissa fall till den som har lidit skada enligt miljöskadelagen (1986:225) skall det finnas en försäkring (miljöskadeförsäkring) med villkor som har godkänts av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Den som utövar verksamhet som enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen kräver tillstånd eller anmälan skall bidra till försäkringen med belopp som framgår av tabeller som har godkänts av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Beloppen skall betalas i förskott för kalenderår. *Lag (1988:924).*

66 § Från miljöskadeförsäkringen betalas,

enligt vad som närmare anges i försäkringsvillkoren, ersättning till skadelidande för sådan person- eller sakskada som avses i miljöskadelagen (1986:225)

1. om den skadelidande har rätt till skadestånd enligt miljöskadelagen men inte kan få skadeståndet betalt eller rätten att kräva ut skadeståndet är förlorad,

2. om det inte kan utredas vem som är ansvarig för skadan. *Lag (1988:924).*

67 § Om bidrag till miljöskadeförsäkringen inte har betalats inom trettio dagar efter anmaning, skall försäkringsgivaren göra anmälan till tillsynsmyndigheten om betalningsförsummelsen.

Tillsynsmyndigheten får förelägga den betalningsskyldige vid vite att fullgöra sin skyldighet.

Ett sådant föreläggande får inte överklagas. *Lag (1988:924).*

68 § Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna i 65 §. *Lag (1988:924).*

Avgifter för myndighets verksamhet

69 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om avgifter för myndighets verksamhet enligt

denna lag.

Regeringen får överlåta åt kommunen att meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Lag (1988:924).

Övergångsbestämmelser

Till 1969:387

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1969, då lagen den 30 november 1956 (nr 582) om tillsyn över vattendrag, sjöar och andra vattenområden skall upphöra att gälla.

--

4. Har vattendomstol genom laga kraft ägande beslut eller har synemän i utlåtande varvid skall bero lämnat medgivande att kloakvatten eller industriellt avloppsvatten utsläppes eller att fast avfall utkastas, utsläppes eller upplägges, anses medgivandet som tillstånd enligt denna lag. Beslut som i annat fall enligt förut gällande ordning meddelats om åtgärd till skydd mot miljöfarlig verksamhet äger tillämpning till dess annorlunda förordnas.

5. Uppkommer i ärende enligt denna lag fråga om åtgärd till skydd mot miljöfarlig verksamhet som påbörjats före lagens ikraftträdande och efter ikraftträdandet fortsatt utan att medföra ökad eller ny

olägenhet, kan koncessionsnämnden medge det anstånd med åtgärdens genomförande som är oundgängligen nödvändigt.

6. Bestämmelsen i 32 § äger ej tillämpning i fråga om miljöfarlig verksamhet, som börjat före lagens ikraftträdande och som efter ikraftträdandet fortsatt utan att medföra väsentligt ökat men.

7. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall i stället den bestämmelsen tillämpas.

--

1987:141

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Bestämmelserna i 2, 6 och 21 a §§ skall tillämpas om regeringen enligt 136 a § byggnadslagen (1947:385) har prövat frågan om tillkomst eller lokalisering av viss verksamhet med hänsyn till hushållningen med landets samlade mark- och vattentillgångar.

1987:397

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

2. I fråga om överträdelser som har skett före ikraftträdandet gäller 45 § första

stycket 4 och 52 § i sin äldre lydelse.

1988:924

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 8 a § den 1 januari 1989 och i övrigt den 1 juli 1989.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

3. Bidrag enligt 65 § skall för det andra halvåret 1989 betalas före den 1 september 1989.

1991:863

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om mål om handräckning där talan väckts före ikraftträdandet. (I kraft den 1 januari 1994, 1993:1646).

1994:1040

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1994. Har Koncessionsnämnden meddelat ett beslut före ikraftträdandet, gäller äldre bestämmelser i fråga om rätten att överklaga och om vad den som vill överklaga skall iaktta.

1995:1690

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1996
men tillämpas inte i de fall där det första
beslutet i ärendet fattats dessförinnan.

SVERIGES
RIKSDAG

All offentlig makt i Sverige utgår från folket
och riksdagen är folkets främsta
företrädare.

Kontakt

Växel

Växel

08-786 40 00

Faktafrågor om riksdagen och EU

Riksdagsinformation

020-349 000

riksdagsinformation@riksdagen.se

Kontakta ledamöter

Frågor om Riksdagsförvaltningens diarium

registrator.riksdagsforvaltningen@riksdagen.se

Genvägar

Arbeta hos oss

Beställ och ladda ner

Press

Riksdagens öppna data

Riksdagsbiblioteket

Riksdagsförvaltningens diarium

Följ Sveriges riksdag

X

Youtube

Instagram

Linkedin

Talmannen på X

Talmannen på Instagram

Prenumerera

För dig som vill bevaka arbetet i kammaren och utskotten finns det flera olika sätt att välja mellan.

Följ och prenumerera

[Om webbplatsen](#)

[Kakor](#)

[Tillgänglighet](#)